

Aanval op Uitval

PROGRAMMA
AANVAL
OP UITVAL

Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014
deel 2

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Inleiding	6
2. Uitgangspunten en doelen	8
2.1 Uitgangspunten	8
2.2 Doelen	8
2.3 Actielijnen van het programma	8
2.4 Monitoren van acties	
3. Actielijnen en aanpak	10
3.1 Actielijnen doelstelling Jongeren op school houden	10
3.2 Actielijnen doelstelling Uitgevallen jongeren terugleiden naar school	14
4. Organisatie en gemeentelijke financiën	16
4.1 Aansturing programma	16
4.2 Gemeentelijke financiën	16
Bijlagen	20

Voorwoord

Eind januari 2011 is het programma 'Beter Presteren' gepresenteerd, het eerste deel van het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014. Doel van dat programma is het verhogen van de kwaliteit en de resultaten van het onderwijs in Rotterdam. Want goed onderwijs is de toekomst van onze stad. Voor u ligt deel twee van het Rotterdams Onderwijsbeleid: Aanval op Uitval, dat zich nadrukkelijk richt op het verminderen van het aantal jongeren dat voortijdig van school gaat. Nog teveel jongeren verlaten jaarlijks in Rotterdam het onderwijs zonder een diploma of startkwalificatie op zak. Resultaat is dat zij onvoldoende perspectief hebben op de arbeidsmarkt en hun verdere ontwikkeling.

Afgelopen jaren is veel geïnvesteerd om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen. Ondanks de daling die daarmee is ingezet, is de Rotterdamse regio nog steeds koploper op het gebied van voortijdig schoolverlaten. Een stevige aanpak is dus nodig. Rotterdam zet komende jaren dan ook alles op alles om jongeren optimaal te laten profiteren van het onderwijs, zodat zij hun talenten maximaal benutten en verspilling van talent wordt voorkomen. Voortijdig schoolverlaten is een gezamenlijk probleem dat vraagt om een stevige, collectieve Rotterdamse aanpak. De vijf grootste schoolbesturen BOOR, CVO, LMC, Zadkine en het Albada College kiezen met de Coöperatie Rotterdams Offensief, in nauwe samenwerking met de gemeente Rotterdam, voor een gezamenlijke aanval op schooluitval.

Het programma Aanval op Uitval richt zich op het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten en bestaat uit twee stevige accenten. Ten eerste leerlingen *op school houden*. Dat begint bij het maken van de juiste keuze voor een opleiding. Voor veel leerlingen niet eenvoudig. Een groot

deel van de leerlingen valt voortijdig uit omdat ze niet de juiste opleiding hebben gekozen. Eén centraal Rotterdams loopbaan- en beroepsoriëntatieprogramma moet leerlingen en ouders beter op weg helpen bij het maken van de juiste loopbaan- en beroepskeuze. Daarnaast wordt de in- en doorstroom naar het mbo versterkt. Spijbelen is vaak een belangrijke voorspeller van schooluitval. De stevige verzuimaanpak wordt daarom voortgezet. Ten tweede zet Rotterdam alles op alles om leerlingen die uitvallen *terug te leiden naar school*. Dit doen we door jongeren en hun ouders aan te spreken op hun verantwoordelijkheid: je zit op school of bent aan het werk. Flexibele instroommomenten in het mbo moeten voorkomen dat de schoolcarrière van jongeren onnodig vertraging oploopt. Rotterdam breidt tevens het aantal wijkscholen uit waar jongeren met complexe problemen een gecombineerde aanpak krijgen van zorg, onderwijs en werk, met als doel hen uiteindelijk aan een baan te helpen.

Jongeren in Rotterdam moeten alle kansen krijgen hun talenten maximaal te ontplooiën en een diploma te halen dat past bij hun capaciteiten. Dat vraagt om een gezamenlijke inzet die talenten tot ontwikkeling brengt, leerlingen uitdaagt het beste uit zichzelf te halen en een goede basis legt voor een succesvolle loopbaan. Door te investeren in goed onderwijs investeren we in de toekomst van Rotterdamse jongeren en onze stad.

Hugo de Jonge
Wethouder Onderwijs, Jeugd en Gezin

1. Inleiding

Het verhogen van de kwaliteit en resultaten van het Rotterdamse onderwijs staat centraal in het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014. Deel 1 van het Rotterdams Onderwijsbeleid, Beter Presteren, legt de focus op het verhogen van de onderwijsresultaten. Aanval op Uitval gaat over het verminderen van het aantal jongeren dat voortijdig van school gaat. Rotterdam wil talenten van jongeren maximaal benutten en verspilling van hun talenten voorkomen.

Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014

Programma
Beter Presteren

Programma
Aanval op Uitval

Nog te veel jongeren verlaten elk schooljaar zonder diploma het onderwijs. Velen van hen worden werkloos, zijn afhankelijk van een uitkering of komen met justitie in aanraking. Deze verspilling van talent gaat ten koste van de jongeren en van de stad.

De afgelopen jaren is het aantal voortijdig schoolverlaters in Rotterdam en de regio flink gedaald. Desondanks blijft Rotterdam landelijk koploper. Jaarlijks verlaten in Rotterdam 2.500 jongeren zonder diploma het onderwijs¹. In de hele regio zijn dit ongeveer 4.300 leerlingen. Rotterdam en de regio dragen jaarlijks respectievelijk 6% en ruim 10% bij² aan de landelijke aantallen voortijdig schoolverlaters.

De Rotterdamse bevolking is relatief jong. De arbeidsmarkt vraagt om goed opgeleide, ondernemende jongeren met een opleiding die aansluit bij de vraag van bedrijven en instellingen. Gezien het aantal voortijdig schoolverlaters worden de mogelijkheden van de Rotterdamse jeugd en daarmee van de stad te weinig benut. Het aantal gekwalificeerde jongeren moet in deze collegeperiode flink omhoog.

Deze collegeperiode willen we samen met het onderwijs en bedrijfsleven het verschil maken en een stevige daling van voortijdig schoolverlaten (VSV) realiseren. Dit programma zorgt voor samenhang in de aanpak. Er ligt een collectieve doelstelling vanuit de scholen, de gemeente en de regio. Zo ontstaat een verbinding tussen alle maatregelen.

De Rotterdamse aanpak van VSV past in de lijn van de kabinetsdoelstellingen om in 2016 het aantal voortijdig schoolverlaters in Nederland terug te brengen tot maximaal 25.000. Het rijk en de regio Rijnmond maken in 2012 opnieuw afspraken over het verminderen van het aantal nieuwe VSV'ers.³

Waarom verlaten jongeren zonder diploma het onderwijs? Het grootste aantal voortijdig schoolverlaters komt van het mbo. Daarmee is schooluitval niet uitsluitend een probleem van het mbo. Vaak zijn de eerste signalen van voortijdig schoolverlaten al aanwezig op het voortgezet onderwijs. Er zijn verschillende factoren die er voor zorgen dat jongeren uitvallen. Zo vormen de overgangen in het onderwijs risicomomenten, en dan in het bijzonder de overgang van het vmbo naar het mbo.

Verder zijn veel VSV'ers mbo-leerlingen van 18 jaar en ouder. Zij zijn voor de wet volwassen. Er zijn nu geen wettelijke sanctiemogelijkheden om jongeren te dwingen weer naar school te gaan. Ze kunnen alleen door scholen, ouders en de gemeente worden gewezen op het risico voor hun eigen toekomst. Helaas is juist vanwege de volwassenheid in leeftijd sprake van minder bemoeienis van ouders en scholen.

Daarnaast zijn er uiteenlopende redenen waarom jongeren voortijdig het onderwijs verlaten. Er is niet één specifieke reden. Veel jongeren die voortijdig uitvallen:

- hebben een verkeerde opleiding gekozen. Verkeerde studiekeuze is niet alleen onder uitvallers een probleem. Dit blijkt uit het grote aantal jongeren dat switcht van opleiding. Dit switchgedrag heeft te maken met de "last-minute" keuzes van jongeren. Ouders, jongeren en scholen bespreken te laat in de schoolloopbaan een passende opleiding en daarbij behorende kansen op de arbeidsmarkt.
- hebben één of meerdere problemen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid concludeerde in haar advies van januari 2009 dat vooral jongeren met multiproblematiek, ook wel 'overbelaste jongeren' genoemd, grote kans hebben om uit te vallen. De problemen van deze jongeren zijn divers en lopen uiteen van beperkte vaardigheden en gedragsproblemen tot gebroken gezinnen, chronische armoede, schulden, verslaving en criminaliteit in de directe omgeving. Op niveau 1 van het mbo is de groep overbelaste jongeren het grootst. Op het vmbo zijn vooral de problemen op school (waaronder blijven zitten en gedragsproblemen) een belangrijke factor in nauwe samenwerking met de gemeente Rotterdam.
- willen meteen aan het werk.

Tot slot geldt dat veel jongeren die voortijdig uitvallen, een verzuimverleden hebben. Spijbelen is een signaal dat tijdig opgemerkt en serieus genomen moet worden. De aanpak, zoals geformuleerd in hoofdstuk 3, is gebaseerd op deze factoren van voortijdige schooluitval.

1. De totale Rotterdamse populatie schoolgaande jongeren vo en mbo tussen de 12 en 23 jaar is 45.000. Het percentage voortijdig schoolverlaters komt daarmee op 5,7%.

2. Zie bijlage 1 voor aantallen en percentages voortijdig schoolverlaters in de schooljaren 2005-2006 tot en met 2009-2010.

3. In de huidige afspraken met het rijk is opgenomen dat in de schooljaren 2007-2008 tot en met 2010-2011 ten opzichte van het schooljaar 2005-2006 het aantal nieuwe VSV'ers vermindert met 40%.

Samen werken aan de aanpak voortijdig schoolverlaten

Het probleem van voortijdig schoolverlaten is een gedeeld probleem. De aanpak vraagt actie van scholen (vo, ROC's en vakinstellingen), de gemeente Rotterdam, de regio-partners en – niet onbelangrijk – de ouders en jongeren zelf.

In eerste instantie zijn de ouders verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Ook als een jongere ouder is dan 18 jaar blijven ouders aanspreekbaar. Een ouder ondersteunt en adviseert zijn/haar kind bij de keuze van een opleiding en bij het halen van een diploma. Scholen zullen hun informatie daarom niet alleen aan de leerling moeten richten, maar nog meer dan voorheen ook aan de ouders. Per actielijn betrekken we ouders op een passende manier.

Coöperatie Rotterdams Offensief

Het is van cruciaal belang dat in Rotterdam de vijf grote schoolbesturen in het vmbo en mbo zich hebben verenigd. Vanuit het voortgezet onderwijs zijn betrokken: BOOR, CVO en LMC. De deelnemende ROC's zijn het Albada College en Zadkine. Deze unieke samenwerking, genaamd de Coöperatie Rotterdams Offensief, is de partner voor de gemeente Rotterdam. Door de samenwerking krijgt de aanpak direct de noodzakelijke slagkracht. Deze onderwijsinstellingen hebben immers ongeveer 80% van de leerlingen binnen hun muren. De scholen hebben zich rond het thema niet alleen bestuurlijk, maar ook via een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie verenigd. De gemeente heeft daardoor één aanspreekpunt. Het bestuursakkoord dat gesloten is tussen de gemeente

en de Coöperatie en de intensieve samenwerking met de uitvoeringsorganisatie van de Coöperatie vormen de basis van dit programma.

De acties uit het programma Aanval op Uitval vinden voor een groot deel plaats binnen de muren (en de verantwoordelijkheid) van de scholen. In het bestuursakkoord tussen de gemeente en de Coöperatie Rotterdams Offensief zijn op de onderdelen van de aanpak resultaatafspraken gemaakt. Deze afspraken zijn vertaald in het programma. Het programma biedt ruimte om de onderdelen van het bestuursakkoord uit te werken.

Overige partners

Naast de inzet van de vijf grote schoolbesturen is de samenwerking met de vakinstellingen en het overige voortgezet onderwijs van belang. De vakinstellingen Grafisch Lyceum, Hout- en Meubileringscollege en STC ondersteunen de lijn van dit programma, evenals het overige voortgezet onderwijs.

De regio Rijnmond heeft ook een gezamenlijke opgave om het aantal voortijdig schoolverlaters terug te dringen. Rotterdam heeft de regie en ziet toe dat regionaal stevig gewerkt wordt aan het realiseren van de ambities ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten conform de afspraken met het rijk. Dit programma vormt de basis om met de regio nadere afspraken te maken en invulling te geven aan een stevigere inzet op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

2. Uitgangspunten en doelen

2.1 Uitgangspunten

Dit programma is een collectieve krachtsinspanning van scholen en schoolbesturen in het voortgezet en het middelbaar beroepsonderwijs, en de gemeente. In het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014 zijn in het programma Beter Presteren de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- goed onderwijs is cruciaal voor talentontwikkeling
- de school is de eenheid van verandering
- het schoolbestuur en de school zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs, de gemeente faciliteert en ondersteunt waar nodig om resultaten te verhogen
- het resultaat telt
- rijksbeleid en gemeentelijk beleid versterken elkaar

Voor het programma Aanval op Uitval voegen we daar twee uitgangspunten aan toe:

- we richten ons op een stevige aanpak van schooluitval, daar waar de uitval het hoogst is en de kans op succes het grootst
- intensieve samenwerking tussen de Coöperatie Rotterdams Offensief, de vakinstellingen en de gemeente vormt de basis

2.2 Doelen

Rotterdam zet in op het aantrekken, behouden en ontwikkelen van een hoger opgeleide beroepsbevolking. Het gaat zowel om hoger opgeleiden als om mbo'ers. Het aantal Rotterdammers met tenminste een startkwalificatie moet toenemen. Deze startkwalificatie biedt toegang tot de arbeidsmarkt en kan als springplank dienen naar hogere opleidingen.

Het doel is dat het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters (ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs) jaarlijks met 10% afneemt in deze collegeperiode. Alle uitgevallen jongeren worden teruggeleid naar het onderwijs, totdat zij minimaal een startkwalificatie hebben behaald. Op de lange termijn zal deze aanpak zorgen voor meer jongeren met een startkwalificatie in Rotterdam en de regio Rijnmond.

Om dit te behalen werken we aan twee doelen:

- 1) Jongeren op school houden.
- 2) Uitgevallen jongeren terugleiden naar school.

2.3 Actielijnen van het programma

Actielijnen doelstelling Op school houden

- 1 Stimuleren juiste loopbaan- en beroepskeuze gericht op de arbeidsmarkt.
- 2 Organiseren noodzakelijke hulp voor leerling.
- 3 Versterken in- en doorstroom naar het mbo.
- 4 Vakonderwijs voor jongeren die een vak willen leren.
- 5 Werkschool: een brug naar de arbeidsmarkt.
- 6 Verzuimaanpak.

Actielijnen doelstelling Terugleiden naar school

- 1 Uitvallers in beeld.
- 2 Flexibele instroom op het mbo.
- 3 Wijkscholen.
- 4 De Nieuwe Kans.

2.4 Monitoren van acties

Het programma werkt met concrete doelen. Het is cruciaal zicht te houden op de vorderingen van de college-target en de afspraken (voortgang en resultaat) met het onderwijs.

Monitoren van de college-target

Het programma werkt met een programmamonitor en een monitor voor het bestuursakkoord. Beiden meten het succes van de gezamenlijke inspanningen binnen het programma. Dit is van belang omdat niet alle effecten van de inspanningen binnen vier jaar zichtbaar worden. Ook op de lange termijn zijn deze inspanningen van groot belang voor het verminderen van verzuim en voortijdig schooluitval.

De college-target wordt gemonitord. We houden bij of de aanpak leidt tot 10% vermindering van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters op jaarbasis. Vanwege het belang van verzuim hebben we meetpunten geformuleerd: 100% melden van verzuim en 100% opvolgen van verzuim. Voor uitgevallen jongeren hebben we het volgende meetpunt opgenomen: 100% van de jongeren in beeld en 80% binnen vier weken actief bemiddeld naar onderwijs.

Jaarlijks worden de bereikte resultaten geanalyseerd en worden afspraken gemaakt over eventuele bijstellingen. De monitor van de voortgang gaat uit van de cijfers over verzuim en uitval die via het landelijke verzuimloket worden verzameld. Dat is de plek waar scholen verzuimende en uitgevallen leerlingen melden. Deze gegevens zijn de basis voor acties vanuit Leerplicht en het Jongerenloket. Zo sluiten we aan op de ambitie om uit te gaan van de cijfers die er al zijn.

Om vast te stellen of de verzuimadministratie van een school volledig is, worden 'periodieke klassentellingen' uitgevoerd. Op basis van de cijfers en de realisatie ten opzichte van de target bepalen we op welke locaties en in welke gebieden de aanpak effectief is.

Bronbestanden

Het bronbestand verzuim en uitval is afkomstig van het ministerie van OCW. Alle gegevens van schoolgaande en studerende jongeren worden bijgehouden in dit bronbestand, DUO genaamd. Op basis van dit bronbestand heeft de gemeente Rotterdam een leerlingvolgsysteem. Voor de regio wordt ook gebruik gemaakt van de regionale OCW-cijfers.

We rapporteren op de collegedoelelstelling op basis van de gegevens van het ministerie van OCW. Het ministerie

publiceert ieder jaar de resultaten van VSV per regio. Hier is een vertragingfactor van invloed: de voorlopige cijfers worden gepubliceerd in februari van het volgende schooljaar, de gevalideerde cijfers komen pas in november van het volgende schooljaar.

In het schooljaar 2009-2010 is – op basis van de voorlopige cijfers van OCW – een reductie zichtbaar van 10% van het aantal nieuwe VSV'ers. Een dergelijke forse daling zien we voor het eerst. Om dit te kunnen vasthouden is een stevige en samenhangende aanpak cruciaal.

Voor de collegetarget nemen we als peiljaar 2008-2009; dit zijn gevalideerde definitieve cijfers. De cijfers voor het jaar 2009-2010 zijn nog niet gevalideerd. In november 2011 weten we of het aantal jongeren klopt voor het jaar 2009-2010. De streefwaarden per jaar zijn definitief.

Schooljaar	Streefwaarde % VSV	Absolute aantallen VSV'ers ⁴	Meetresultaten
2008 - 2009	6,3%	2.734	
2009 - 2010	5,7%	2.460	voorlopig resultaat februari 2011, definitief november 2011
2010 - 2011	5,0%	2.187	voorlopig resultaat februari 2012, definitief november 2012
2011 - 2012	4,4%	1.914	voorlopig resultaat februari 2013, definitief november 2013
2012 - 2013	3,8%	1.640	voorlopig resultaat februari 2014, definitief november 2014

4. Vanaf schooljaar 2010-2011 zijn de absolute aantallen VSV'ers gebaseerd op het aantal schoolgaande jongeren in 2008-2009 (peiljaar). De omvang van de schoolpopulatie fluctueert jaarlijks, waardoor deze absolute aantallen in de toekomstige jaren slechts indicatief zijn.

3. Actielijnen en aanpak

Dit hoofdstuk beschrijft hoe we komen van ambitie tot actie.

3.1 Actielijnen Jongeren op school houden

1 Stimuleren juiste loopbaan- en beroepskeuze gericht op de arbeidsmarkt

Huidige situatie

Wat wil ik later worden? Op sommige scholen wordt al vroeg op een speelse manier stilgestaan bij deze vraag. Vanaf het moment dat jongeren naar de middelbare school gaan wordt de beroepskeuze serieuzer besproken. De beroepskeuze is nu geconcentreerd aan het einde van het voortgezet onderwijs. Scholieren maken hierdoor vaak een te late, ongefundeerde keuze op basis van onvolledige informatie. Veel schooluitvallers geven aan dat de reden voor uitschrijving een verkeerde opleidingskeuze is. Dit zorgt voor switchgedrag bij leerlingen. Scholen willen eerder beginnen in de schoolcarrière met beroeps- en arbeidsmarktorientatie. Hierbij kunnen al bestaande en succesvolle Rotterdamse initiatieven worden benut.

Loopbaanoriëntatie

In Rotterdam moet een goede loopbaanoriëntatie eerder starten. Bewustwording begint in het basisonderwijs, waar leerlingen een eerste keuze voor een vervolgopleiding maken. Vervolgens is het tweede jaar van het vmbo voor leerlingen een belangrijk moment. Ze maken dan een keuze voor een sector (voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen is dit het derde jaar). Aan het eind van het voortgezet onderwijs wordt de definitieve keuze gemaakt voor een vervolgopleiding. Een goede oriëntatie speelt tijdens de gehele schoolloopbaan van jongeren: werkbezoeken van bedrijven aan scholen, oriëntatiestages en gerichte beroepenvoorlichting zijn onderdeel van deze aanpak, waarbij ouders betrokken worden. Het gaat om een doorlopende lijn vanaf het primair

onderwijs naar het voortgezet onderwijs en uiteindelijk het beroeps- of hoger onderwijs. In nauwe samenwerking met de gemeente Rotterdam en het bedrijfsleven ontwikkelt de Coöperatie Rotterdams Offensief één Rotterdamse aanpak voor loopbaanoriëntatie gedurende de schoolloopbaan. Zo stellen we jongeren in staat een bewuste keuze te maken voor hun toekomstige beroep. De implementatie start vanaf 2012. Ouders, familie en vrienden zijn belangrijke 'medebepalers' voor een vervolgopleiding. Tot nu toe zijn zij te weinig actief betrokken bij dit proces. Scholen gaan jongeren en hun ouders helpen bij het maken van de keuze voor een vervolgopleiding of werk.

Opleiden voor de arbeidsmarkt

Onderwijs aan jongeren draagt bij aan hun toekomst als zelfstandige burgers in onze maatschappij. De stad wil voldoende gekwalificeerde jongeren voor de arbeidsmarkt. Rotterdam heeft behoefte aan gekwalificeerd personeel voor de sectoren 'Haven, Industrie en Techniek', 'Medisch en Zorg', 'Consumentendienstverlening', 'Kennisdiensten' en 'Onderwijs'. Zoals blijkt uit het programma Arbeidsmarktontwikkeling is een kwalitatief en kwantitatief betere aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven op de hierboven genoemde sectoren van groot belang. De Coöperatie Rotterdams Offensief organiseert een kwalitatief (waarvoor leiden we mensen op) en kwantitatief (hoeveel mensen leiden we op) betere aansluiting tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. De Coöperatie zorgt voor een sterkere relatie tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. De verbinding komt tot stand met de inzet van beroeps- en vakambassadeurs, oriënterende stages en vaklessen op locatie bij bedrijven. Dit gebeurt op school en in de klas.

Daarbij kan gebruik worden gemaakt van bestaande initiatieven zoals het Actieplan Jeugdwerkloosheid en de samenwerking met Kenniscentrum Mainport Rotterdam en Deltalinqs.

Een ander succesvol voorbeeld waarbij arbeidsmarkt relevant wordt opgeleid, is het Maintenance College. Een samenwerkingsverband tussen chemische, petrochemische en onderhoudsbedrijven en drie mbo-scholen. Binnen het Maintenance College worden jonge mensen (schoolverlaters) opgeleid tot onderhoudstechnicus in de procesindustrie. Een andere nauwe samenwerking met Regionale Opleiding Centra (ROC's) is het project Loopbaanlint. Defensiebreed wordt gewerkt aan een omvangrijke herinrichting van (her-) instroomopleidingen en doorstroomopleidingen voor manschappen en onderofficieren. De in 2003 in samenwerking met ROC's ontwikkelde mbo-opleiding Vrede en Veiligheid wordt omgevormd tot een landelijke mbo-opleiding Veiligheid en Vakmanschap (V&V) met verschillende uitstroomrichtingen tot niveau 4. In deze collegeperiode wordt voor alle relevante sectoren een directe verbinding tussen het bedrijfsleven en het onderwijs gelegd.

2 Organiseren betrokkenheid bij en noodzakelijke hulp aan de leerling

Voor het volgen van een opleiding hebben jongeren hulp en steun nodig van hun omgeving. Veel jongeren die uitvallen hebben specifieke extra ondersteuning nodig. De school is verantwoordelijk om tijdig praktische hulp te organiseren voor jongeren om hen op school te houden. Dit geldt voor alle jongeren op scholen in Rotterdam. Een school is echter geen zorginstituut. De school constateert problematiek die leren in de weg kan staan. Alle scholen werken met een zorgstructuur die ervoor zorgt dat problematiek tijdig wordt gesignaleerd. Waar nodig wordt de leerling doorverwezen naar passende zorg, die helpt om verzuim en uitval te voorkomen.

In het voortgezet onderwijs is de bekostiging van zorg structureel per leerling geregeld. In het mbo is sprake van meerdere doeluitkeringen. De Coöperatie Rotterdams Offensief organiseert een doorlopende zorglijn van vmbo en mbo. De zorg vanuit het mbo sluit daarbij zoveel mogelijk aan op de zorg die binnen het vmbo wordt aangeboden, passend binnen de beschikbare financiële middelen. In deze periode wordt de omslag gemaakt van een financiële bijdrage vanuit het Participatiefonds naar zorg in natura. De gemeente, de Coöperatie Rotterdams Offensief en de zorgverzekeraar organiseren samen het zorgaanbod. Zo kunnen kwetsbare jongeren op school blijven en groeien in zelfredzaamheid op alle relevante leefgebieden. De scholen organiseren hulpverlening samen met de zorgaanbieders. Binnen de zorgstructuur worden kwetsbare jongeren gevolgd. Door de zorgvraag van elke kwetsbare jongere individueel en per schoollocatie te bepalen, kan de GGD in samenwerking met de zorgverzekeraar gericht zorg inkopen. Door deze jongeren goed te blijven volgen, bepalen we of de zorg adequaat is geweest en of jongeren op school zijn gebleven. De mbo's organiseren deze voortdurende individuele toetsing. De Coöperatie Rotterdams Offensief toetst de effectiviteit van de huidige zorgvoorzieningen en zorgt voor het vaststellen van de zorgvraag op locatieniveau en voor alle scholen binnen het Rotterdams Offensief.

De Plusvoorzieningen vormen onderdeel van het zorgaanbod. Plusvoorzieningen bieden extra begeleiding aan jongeren die moeite hebben het reguliere onderwijs traject succesvol te doorlopen. Door de stapeling van problemen dreigen ze eerder uit te vallen. In opdracht van de gemeente Rotterdam voert de Coöperatie Rotterdams Offensief de tijdelijke rijksregeling Plusvoorzieningen uit. De gemeente Rotterdam monitort de kwaliteit van de ingediende Plusvoorzieningen en rapporteert daarover aan het ministerie van OCW en de Stadsregio. De uitvoeringsorganisatie van de Coöperatie Rotterdams Offensief wordt onder regie van de gemeente ingezet bij de uitvoering, conform het vastgestelde plan van aanpak Plusvoorzieningen Rijnmond.

3 Versterken in- en doorstroom naar het mbo

Veel jongeren vallen uit bij de overgang van het vmbo naar het mbo. Om het probleem van schooluitval tijdens de overgang van vmbo naar mbo aan te pakken, zijn de afgelopen jaren diverse instrumenten ingezet. Zoals het mbo-punt, de 4 vmbo-actie en het actieteam mbo. Het mbo-punt is een informatiepunt van het mbo op de vmbo-scholen. De ontwikkeling van het mbo-punt wordt meegenomen in de verdere aanpak van de loopbaan- en beroepsoriëntatie. In het actieteam mbo worden jongeren besproken die uitgevallen zijn op school of dreigen uit te vallen. Vertegenwoordigers van Zadkine, het Albeda College, leerplicht- en leerplichtplusambtenaren bespreken tweewekelijks de verschillende dossiers. Via bemiddelingen en korte lijnen van de ROC's naar de vo-scholen en vice versa lukt het om de problematiek in een vroeg stadium te herkennen. Hierdoor is een oplossing en plaatsing op een passende opleiding sneller mogelijk. Het aantal schooluitvallers tijdens de overgang van vmbo naar mbo blijft te groot. Daarom ontwikkelen scholen in samenwerking met de Coöperatie Rotterdams Offensief een stevige aanpak. Onderdeel van deze aanpak zijn afspraken over tijdige inschrijving op het mbo. Jongeren met een verhoogd risico op uitval tijdens de overgang naar het mbo worden door de vmbo-opleiding begeleid tot minimaal 1 oktober van hetzelfde jaar, de zogenaamde 4 vmbo-actie.

Een zomerprogrammering van de scholen is onderdeel van de aanpak. Voor de overgang van voortgezet onderwijs naar het mbo is het van belang mogelijkheden te creëren tijdens de zomerperiode. In aanvulling hierop kan de Coöperatie Rotterdams Offensief vakantiescholen op andere overgangsmomenten ontwikkelen. Hierbij wordt onder meer aangesloten bij de actielijn Vakantiescholen uit Beter Presteren.

De gemeente heeft met de scholen in 2011 onderzoek verricht naar een passend volgsysteem. Dit systeem moet de eventuele problemen bij de overstap van alle leerlingen van het vmbo naar het mbo scherp in beeld brengen. Dit volgsysteem zal in 2012 ingezet worden.

De ROC's vinden het belangrijk dat de ouders meer betrokken worden bij de schoolloopbaan van hun kind. De wijze waarop dit het beste kan, wordt gezamenlijk uitgewerkt. Een mogelijke optie om dit te doen is de mbo-overeenkomsten mede te laten ondertekenen door de opvoeders of familieleden die betrokken zijn bij de opvoeding van de jongeren, zodat er een 'natuurlijke' mentor betrokken is bij de opleiding.

Startcollege

Veel jongeren zonder diploma (vmbo of mbo 1) proberen een opleiding op het mbo te volgen. Vaak zonder succes. Zij zijn onvoldoende voorbereid op het niveau van een startkwalificatie en vallen voortijdig – en vaak een illusie armer – uit. Om deze uitval te helpen voorkomen, is landelijk besloten dat het mbo 1-niveau wordt omgevormd tot een entree-opleiding en dat de instroom naar het mbo niet meer drempelloos is. Het diploma van de entree-opleiding geeft toegang tot het mbo

of bereidt jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen, voor op de arbeidsmarkt. In Rotterdam trekken Zadkine en Albeda College samen op met de vorming van het Startcollege, een eerste aanzet voor de entree-opleiding. De entree-opleiding zorgt voor een betere doorstroom naar het mbo, waardoor voortijdig uitvallen wordt beperkt.

4 Vakonderwijs voor jongeren die een vak willen leren

Sommige jongeren weten op vroege leeftijd al dat zij vakman of -vrouw willen worden in een specifieke sector. Het reguliere onderwijs sluit vaak onvoldoende aan op hun persoonlijke mogelijkheden en interesses. Er ontstaat een reëel risico op voortijdig schoolverlaten. Deze jongeren, 'doeners', komen beter tot hun recht in een bedrijfscontext. Voor deze doelgroep worden vakscholen opgericht. Diverse instellingen bieden nu al vakonderwijs aan. Het Scheepvaart en Transport College (STC) en het Grafisch Lyceum kennen een doorlopende opleiding van vmbo naar mbo, het STC ook naar hbo. Het Hout- en Meubileringscollege biedt mbo-vakopleidingen. Het bedrijfsleven hecht in het licht van de arbeidsmarktraag zeer aan de oprichting van passende vakscholen.

De Coöperatie Rotterdams Offensief werkt gezamenlijk een model uit waarin vakscholen een logisch onderdeel worden van de onderwijsstructuur op vmbo- en mbo-niveau en die aansluit op de behoeften en vaardigheden van jongeren en de wensen van het bedrijfsleven. De ontwikkeling van deze vakscholen sluit aan op het besluit van de minister van OCW om de kwalificatiestructuur te vereenvoudigen en te zorgen voor een doelmatig aanbod aan beroepsopleidingen. Uiteraard worden de vakscholen opgezet in samenwerking met het bedrijfsleven.

De jongeren met name van het huidige (v)mbo 1- en 2-niveau kunnen dan op één plek gericht een vak leren en een diploma halen. Het concept van de vakschool kent één integraal pedagogisch-didactisch klimaat. Daarbij krijgen jongeren goed vakonderwijs, ook bij bedrijven zelf. Met de teruglopende leerlingaantallen in met name het vmbo en de toenemende vraag uit het bedrijfsleven naar juist technisch vakpersoneel is de noodzaak voor goede en aantrekkelijke vakscholen groot. Er is al een vakschool Horeca en er zijn initiatieven voor de vorming van de vakscholen Techniek en Zorg. Een bundeling van deze en nieuwe opleidingen moet leiden tot minimaal twee herkenbare vakscholen Techniek. Voor de zorgsector geldt dezelfde urgentie en wordt gestart met een vakschool Zorg. Deze vakscholen worden gerealiseerd via de Coöperatie Rotterdams Offensief, zodat krachten gebundeld worden.

5 Werkschool: een brug naar de arbeidsmarkt

Rotterdam gaat samen met het rijk een werkschool ontwikkelen die gericht is op jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen. Op dit moment hebben veel jongeren die uitstromen op het mbo 1 een praktijkschoolachtergrond.

De werkschool biedt deze leerlingen perspectief op de arbeidsmarkt. Het is ook een alternatief voor het doorstromen naar het mbo, waar zij nu nog regelmatig uitvallen omdat het niveau niet aansluit op hun capaciteiten. Het is voor deze leerlingen onmogelijk op eigen kracht de stap naar de reguliere arbeidsmarkt te maken. Zij hebben moeite zich te handhaven in het arbeidsproces. Dit zijn veelal leerlingen die voortgezet speciaal onderwijs of praktijkonderwijs volgen.

Voor jongeren die geen startkwalificatie kunnen halen, biedt het concept werkschool een oplossing. Dit is een doorgaande leerlijn die hen degelijk voorbereidt op de arbeidsmarkt. Na een pilot beoordeelt de gemeente Rotterdam in overleg met de Coöperatie Rotterdams Offensief en het rijk de werkschool.

6 Verzuimaanpak

Een stevige Rotterdamse 100% aanpak van verzuim begint op school met een sluitende administratie en het aanspreken en sanctioneren van leerlingen en hun ouders door school. Verzuim dat wettelijke grenzen overschrijdt, wordt gemeld bij de leerplichtambtenaar die hier snel en adequaat actie op onderneemt en handhaaft.

Sluitende verzuimadministratie

Het actueel houden van een sluitende leerlingen- en verzuimadministratie is een wettelijk vastgelegde verantwoordelijkheid van iedere onderwijsinstelling. De onderwijsinspectie krijgt binnenkort de mogelijkheid bestuurlijke boetes op te leggen aan scholen die onvoldoende verzuim en uitval melden en registreren. Tegelijk maakt het ministerie van OCW het mogelijk dat mbo's verzuim per locatie melden, hetgeen het landelijke systeem nu nog niet mogelijk maakt. Zo kan het spijbelen per locatie worden aangepakt.

De afzonderlijke scholen zorgen voor een volledige verzuimregistratie. Dat wil zeggen: tijdig melden, reden van verzuim melden en organiseren dat de melding herleidbaar is naar locatie en opleiding. Het is de intentie dat de ontwikkeling gereed is in 2011 en dat de implementatie start in 2012.

Naar verwachting zal dit strengere toezicht van scholen in eerste instantie zorgen voor een toename van het aantal verzuimmeldingen. Scholen en leerplicht werken samen

in het sluitend krijgen van de aanpak van verzuim. In een uitvoeringsoverleg wordt besproken hoe er met gezamenlijke inspanning maximale resultaten worden behaald. Leerplicht voert via klassentellingen ter plaatse steekproefsgewijs controles uit op de kwaliteit van de verzuimregistratie. Als sluitstuk van de handhaving zullen overtredingen in de verzuimadministratie volgens protocollen worden gemeld bij de onderwijsinspectie. De inspectie oefent op basis hiervan haar handhavende functie uit.

100% aanpak verzuim

Verzuimen is geen optie. Iedere jongere moet naar school om het beste uit zichzelf te halen. Feitelijk is een jongere die in een korte periode veelvuldig verzuimt al een schoolverlater. Misschien niet administratief, maar wel fysiek en mentaal. Ieder uur niet op school is een gemist uur voor een beter schoolresultaat. De eerste verantwoordelijkheid van verzuimaanpak ligt bij de onderwijsinstelling. Al hebben ouders en opvoeders hier ook een grote rol in. Rotterdamse scholen worden strenger en strikter richting hun leerlingen en ouders. Scholen melden verzuim altijd tijdig via de landelijke registratie (DUO) bij Leerplicht.

De gemeente treedt streng op bij te laat komen en langdurig verzuim. Vaak te laat komen betekent een Halt-straft. Bij recidiveverzuim volgt een proces-verbaal. Leerplicht is zichtbaar aanwezig op school en op straat. De capaciteit ten behoeve van het mbo wordt in 2011 uitgebreid. Stadstoezicht wordt gericht ingezet om spijbelende jongeren van huis naar school te sturen. Met de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) worden de komende periode afspraken gemaakt over het maximaal benutten van schoolartsen bij twijfelachtig ziekteverzuim.

De inzet op verzuim in Rotterdam is intensief, onze ambitie is beter en preciezer. Vooral de aanpak van een lik-op-stuk-beleid en het terugdringen van verzuim boven de kwalificatieplichtige leeftijd vanaf 18 jaar zijn speerpunten.

Noodzaak tot uitbreiding instrumenten

In de huidige wettelijke mogelijkheden voor handhaven ontbreekt het leerplichtambtenaren aan de mogelijkheid om direct op te kunnen treden bij constatering van over-

tredingen. Een lik-op-stuk-sanctie maakt het handhavings-instrumentarium compleet. In het geval van zogenaamd luxe verzuim (spijbelende leerlingen en ouders die vanwege vakantie weigeren hun kind naar school te sturen) werkt een direct opgelegde boete vaak beter dan een waarschuwing. Komend schooljaar starten we al met de invoering van de last onder dwangsom, waarmee we luxe verzuim, en het ontbreken van een schoolinschrijving, direct kunnen beboeten. Maar ook kortdurend spijbelgedrag willen we direct kunnen aanpakken met een boete. Hiervoor is een wetswijziging nodig en daarom zijn we in gesprek met het ministerie van OCW. Om nu al op te kunnen treden tegen spijbelgedrag onderzoeken we samen met het Openbaar Ministerie, of we binnen de huidige wetgeving gebruik kunnen maken van een vorm van politie strafbeschikking. Ingrado en VNG onderzoeken de uitvoerbaarheid en aanpak van deze inzet.

Studiefinanciering

Spijbelen door jongeren tot 18 jaar valt onder de Leerplichtwet. Spijbelen door jongeren tussen 18 en 23 jaar kent geen wettelijke sancties. Cijfers van uitval laten zien dat het zwaartepunt ligt bij de leeftijd van 18 en 19 jaar: precies ná de wettelijke verplichting om naar school te gaan. Te vaak wordt de studiefinanciering gezien als een vrijblijvende inkomensbron. Om duidelijk te maken dat studiefinanciering de plicht geeft aanwezig te zijn op school, willen we het schorsen van de studiefinanciering bij verzuim aanscherpen. Samen met het ministerie van OCW en de Coöperatie Rotterdams Offensief starten we in het schooljaar 2011-2012 een pilot om te onderzoeken op welke wijze de verzuimtermijnen voor schorsing van de studiefinanciering kunnen worden verkort. Voorwaarde hiervoor is een sluitende verzuimadministratie en de opname van deze mogelijkheid in het curriculum van de opleidingen. Hiermee wordt voor elke jongere en zijn ouders duidelijk dat studiefinanciering de verplichting kent om de lessen te volgen.

Locatiegerichte inzet (pluspakket)

Rotterdam heeft goede resultaten behaald met deze locatiegerichte inzet. Het 'pluspakket leerplicht' wordt ingezet op een kwart van de voortgezet onderwijs scholen (20 locaties). Scholen met een specifieke verzuimproblematiek krijgen extra begeleiding op maat. De Coöperatie Rotterdams Offensief ondersteunt schoollocaties bij het op orde krijgen van het verzuimproces.

Op het vo worden de volgende acties ingezet:

- voorlichting op school aan de ouders en/of docenten
- ouders worden altijd geïnformeerd over het verzuim van hun kind
- straatacties, waarbij leerplichtambtenaren, Stadstoezicht, RET en politie onder schooltijd controles uitvoeren op populaire plekken in de stad, zoals winkelcentra of bij het Centraal Station
- 'te laat-kom-acties', waarbij leerplichtambtenaren bij aanvang van de lessen voor de ingang van de school controleren of leerlingen te laat zijn

- spijbelcontroles aan huis door Stadstoezicht
- leerplichtambtenaren voeren aanwezigheidscontroles uit in de klas, rond schoolvakanties en tussentijds
- wekelijks spreekuur van de leerplichtambtenaar op locatie
- controle of alle leerlingen de overstap naar een vervolgopleiding hebben gemaakt

Het pluspakket wordt met ingang van het nieuwe schooljaar ook ingezet op het mbo. In een uitvoeringsoverleg wordt besproken op welke wijze de uitwerking hiervan wordt vormgegeven waarbij recht wordt gedaan aan het specifieke karakter van het mbo. Er wordt gestart met 15 locaties in schooljaar 2011-2012.

Maatregelen die passen bij het mbo:

- voorlichting op school aan de ouders en/of docenten
- ouders worden in beginsel geïnformeerd over het verzuim van hun kind
- straatacties, waarbij leerplichtambtenaren, Stadstoezicht, RET en politie onder schooltijd controles uitvoeren op populaire plekken in de stad, zoals winkelcentra of bij het Centraal Station
- leerplichtambtenaren voeren aanwezigheidscontroles uit in de klas, rond de schoolvakanties en tussentijds
- wekelijks spreekuur van de leerplichtambtenaar op locatie

Regionale aanpak verzuim

Een effectieve en efficiënte aanpak van verzuim op het mbo is gebaat bij een stevige en eenduidige regionale aanpak. Voor iedere leerling in de klas in de regio Rotterdam-Rijnmond gelden dezelfde verzuimregels en aanpak. Met de mbo's is recentelijk afgesproken dat de gemeente Rotterdam het verzuimprotocol in de regio Rotterdam-Rijnmond uitbreidt tot 23 jaar. Spijbelende jongeren op het vo en mbo worden dan op dezelfde wijze aangesproken. Op 17 februari 2011 heeft het stadsregionale Portefeuillehoudersoverleg Jeugd ingestemd met de regionale aanpak verzuim. Deze is tot stand gekomen in samenwerking met de coördinatoren van de subregio's en de grote onderwijsinstellingen.

De beoogde resultaten van de regionale aanpak:

- een aangescherpt regionaal verzuimprotocol mbo's
- één aanpak voor 16- tot 23-jarigen, (behalve waar de wet dat niet toestaat)
- alle verzuimende jongeren in beeld: verbeteren registraties
- inzicht in de verzuimproblematiek: ontwikkelen monitor en doorontwikkelen rapportages
- inzet van leerplichtambtenaren en/of RMC-functionarissen⁵ op mbo-locaties waar het verzuim het hoogst is. In Rotterdam wordt op vijftien locaties ingezet en de subregio's starten met één locatie. Voor de Rotterdamse locaties wordt de inzet verder uitgewerkt tot locatiegerichte inzet (het pluspakket)

Thuiszitters

Thuiszitters zijn jongeren die langer dan een maand niet naar school gaan, maar wel staan ingeschreven op een school. Samenwerking om tot een oplossing te komen is vorm gegeven in de actietafel. De actietafel is een intensieve, succesvolle, samenwerking tussen gemeente, onderwijs en jeugdzorg. Zij voorziet thuiszitters in ruim vijf weken van een indicatie en een passende plaats in het onderwijs en/of zorg. De leerlingen worden individueel besproken en per jongere wordt een plan van aanpak opgesteld. De school en ouders hebben een verantwoordelijkheid om op tijd problemen te signaleren waardoor een leerling dreigt uit te vallen. Het thuiszitten van leerlingen wordt ondermeer veroorzaakt door het niet tijdig oppakken van het verzuim en een te trage toeleiding naar het speciaal onderwijs.

3.2 Actielijnen doelstelling Uitgevallen jongeren terugleiden naar school

1 Uitvallers in beeld

Alle voortijdig schoolverlaters zijn bekend bij de gemeente. Het Jongerenloket leidt hen in samenwerking met de deelgemeenten en het onderwijs terug naar school. De groep voortijdige schoolverlaters bestaat uit 'nieuwe' schoolverlaters van het huidige schooljaar, telmoment 1 oktober, en uit de 'oude' schoolverlaters van voorgaande schooljaren. We continueren de aanpak waarin jongeren zonder startkwalificatie teruggaan naar school vanuit het 'school eerst'-principe. Jongeren tussen de 18 en 23 jaar die terug kunnen

naar school krijgen daarom in principe geen uitkering, omdat onderwijs een betere voorziening is. Jongeren die niet in staat zijn om een startkwalificatie te halen of aan het werk zijn en niet terug willen naar school, kunnen we niet dwingen wanneer zij ouder zijn dan 18. Om ervoor te zorgen dat een zo goed mogelijk beeld ontstaat van de voortijdig schoolverlaters die niet werken, is het gewenst om de onderwijsgegevens (landelijk verzameld door DUO) te koppelen aan de gegevens over werk (Suwinet). Het ministerie van OCW is bereid om samen met ons deze koppeling tot stand te brengen. Nu gebeurt dit nog handmatig, waardoor kostbare tijd verloren gaat. De jongere en ouders ontvangen een brief met de boodschap: 'terug naar school en geen uitkering'. De jongere krijgt een uitnodiging voor een gesprek bij het Jongerenloket. Indien de jongere niet reageert op deze uitnodiging, gaat de deelgemeente op huisbezoek via jongerenwerkers en in overleg met het Jongerenloket. Indien een reguliere opleiding niet mogelijk is, zal de jongere zich via het Jongerenloket aanmelden voor een scholingstraject bij een wijkschool, de Nieuwe Kans, het startcollege, de entree-opleiding of het Educatief Centrum. In de bestuursakkoorden met de deelgemeenten zijn afspraken gemaakt over de inzet van jongeren- en welzijnswerk bij het vinden van jongeren zonder school. De afspraken gaan over de doorlooptijd van het proces en de manier van begeleiding van jongeren die bekend zijn bij DOSA. Het jongerenwerk wordt gericht ingezet bij het *terugleiden* van jongeren naar school of werk.

In de deelgemeenten Charlois, Feijenoord, IJsselmonde en Delfshaven is de schooluitval het hoogst. Met deze deelgemeenten is in het bestuursakkoord afgesproken om in 2011 steviger te werken aan het lokaliseren en terugleiden van jongeren zonder school. Hierbij zullen ook (wijk)partners worden betrokken. In 2012 en daarna breiden we deze aanpak uit naar de overige deelgemeenten.

2 Flexibele instroom op het mbo

Om de schoolcarrière van uitgevallen jongeren niet onnodig te vertragen, is het van belang dat zij flexibel kunnen instromen gedurende het schooljaar. Een opleiding met slechts één of twee instroommomenten kan funest zijn voor de motivatie van een leerling en leidt tot tijdverspilling. Daarom zijn er mogelijkheden voor tussentijdse instroom op het mbo. Het Startcollege biedt naar verwachting meer mogelijkheden voor flexibele instroom. De instroom wordt geregeld voor zover deze met bestaande of aanvullende middelen gefinancierd kan worden.

3 Wijkscholen

Jongeren met een grote afstand tot het onderwijs kunnen niet zomaar terug naar een reguliere opleiding, maar gaan

naar een wijkschool. De reden dat zij langdurig zijn uitgevallen heeft te maken met problemen zoals schulden en problemen thuis. Zij zijn gebaat bij een traject dat een aantal basisvaardigheden aanleert, zoals werk- en leerhouding. In de wijkscholen is een Zorgdoeteam aanwezig, dat de zorg verleent die nodig is om de problemen te helpen oplossen die leren of werken in de weg staan. De aanpak van de wijkschool is erop gericht jongeren weer terug te krijgen naar school, als dat kan, of aan het werk te krijgen. Dit wordt verzorgd vanuit de omgeving waarin jongeren dagelijks leven en leren: de wijk. Deze wijkscholen zijn een belangrijk onderdeel in de aanpak van schooluitval. De komende periode zetten wij stevig in op de wijkschool als voorziening.

Naast de wijkscholen in de deelgemeente Noord en Feijenoord zijn we voornemens in 2011 te starten met één wijkschool in de deelgemeente IJsselmonde en één in de deelgemeente Charlois. De Coöperatie Rotterdams Offensief werkt doorlopend aan het versterken van de effectiviteit van het concept.

Vanaf 2012 starten nog eens drie wijkscholen. Hiermee komt het totaal op zeven wijkscholen, wat in lijn is met de college-target. Op basis van de sociale en de veiligheidsindex en de hoogte van de aantallen voortijdige schoolverlaters per deelgemeente, bepaalt de Coöperatie Rotterdams Offensief in samenspraak met de gemeente waar deze wijkscholen worden gerealiseerd. Afhankelijk van voldoende rijksmiddelen en bijdragen vanuit gemeentelijke middelen als het Participatiefonds kan het gewenste aantal wijkscholen worden gerealiseerd.

4 De Nieuwe Kans

In Rotterdam bestaat een groep jongeren tussen de 18 en 27 jaar die niet op school zit en ook geen werk of uitkering heeft. Een deel van hen veroorzaakt overlast. De overlast die ontstaat is divers. Zij komen veelal uit een verstoorde gezinssituatie en kampen met complexe problematiek op vele levensgebieden. Vaak zijn dit de jongeren die moeilijk bereikbaar zijn voor de reguliere voorzieningen. Een extra complicerende factor is dat de groep dicht tegen detentie aanzit of daar net uitkomt.

Voor een effectieve aanpak van deze groep wordt gezocht naar een combinatie van straf, van straat halen en heropvoeding vanuit het verblijf thuis en op school. Het rijk gaat hiervoor de strafdienstplicht invoeren. Deze is gericht op resocialisatie van de dader ten behoeve van onderwijs en arbeidsparticipatie. De campus, De Nieuwe Kans, is een goede opstap naar een eerste vorm van discipline en focus. Rotterdam is de enige stad die structurele financiering heeft behouden voor deze campus. Er volgt een doorontwikkeling naar een stevigere voorziening met een nog grotere effectiviteit.

4. Organisatie en gemeentelijke financiën

De Coöperatie Rotterdams Offensief, de vakinstellingen en de gemeente Rotterdam hebben ieder hun eigen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De partijen zijn echter eensgezind in hun wil om de beoogde resultaten te boeken en voortijdige schooluitval te verminderen. De onderlinge samenwerking vormt de basis van deel 2 van het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014.

4.1 Aansturing programma

Rotterdam

Het programma Aanval op Uitval vormt deel 2 van het Rotterdams Onderwijsbeleid. De wethouder Onderwijs, Jeugd en Gezin is verantwoordelijk wethouder voor het Rotterdams Onderwijsbeleid en daarmee voor de programma's Beter Presteren (Deel 1 van het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014) en Aanval op Uitval. Vanuit het programma wordt gestuurd op de collegetarget en de afspraken die binnen het programma zijn gemaakt ook met het onderwijs:

- het bestuursakkoord met de Coöperatie Rotterdams Offensief
- de afspraken met de vakinstellingen
- de afspraken met de regio

De kern van het programma is het bestuursakkoord en de intensieve samenwerking met de uitvoeringsorganisatie van de Coöperatie Rotterdams Offensief. De toetsing op naleving van dit bestuursakkoord vindt plaats in een bestuurlijk overleg tussen de bestuursvoorzitters van de vijf leden van de Coöperatie Rotterdams Offensief en de wethouder Jeugd, Gezin en Onderwijs. Op het onderdeel vakscholen is ook de wethouder Arbeidsmarkt, Hoger Onderwijs, Innovatie en Participatie nauw betrokken. De directie van de uitvoeringsorganisatie, de directeur JOS en de directeur GGD van de gemeente Rotterdam borgen dat de actielijnen gezamenlijk worden uitgewerkt.

Regio

Rotterdam heeft de regie over de regionale afspraken die met het rijk zijn gemaakt. Het gaat hier om afspraken over het aanpakken van VSV die vastgelegd zijn in het VSV-convenant. Dit is ondertekend door de onderwijsinstellingen en de gemeenten uit de regio Rijnmond. De regionale stuurgroep VSV, met daarin vertegenwoordigers van het onderwijs en de gemeenten, stuurt op deze afspraken. De gemeenten uit de regio worden vertegenwoordigd door wethouders van de vier subregio's⁶. Het programma is de basis voor stevigere afspraken met de regio over het aanpakken van voortijdig schoolverlaten. De Stadsregionale Commissie Jeugdzorg wordt geïnformeerd over de voortgang.

De gemeente Rotterdam heeft de regie op de kwaliteit en het tot stand komen van de Plusvoorzieningen en de resultaten. De uitvoeringsorganisatie van de Coöperatie Rotterdams Offensief voert in opdracht van de gemeente Rotterdam de regie.

4.2 Gemeentelijke financiën

Voor deel 2 van het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014 worden verschillende middelen aangesproken. In het bestuursakkoord met de Coöperatie Rotterdams Offensief is een financieel overzicht opgenomen van de financiële stromen die ingezet kunnen worden voor het realiseren van de afspraken. Daarbij zijn de middelen die scholen ontvangen van het rijk niet opgenomen. Schoolbesturen financieren veel activiteiten uit hun reguliere middelen. De gemeente blijft investeren in de genoemde actielijnen. Het financiële kader vanuit het bestuursakkoord is omgezet naar een programmabegroting met daarin herkenbaar de actielijnen. De programmabegroting is op hoofdlijnen. De bijdragen voor na 2011 zijn gebaseerd op de huidige middelen en zijn afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming binnen de gemeente en door het rijk.

6. Rotterdam Rijnmond bestaat uit 4 subregio's: Rotterdam, Nieuwe Waterweg noord, Spijkenisse en Capelle aan den IJssel

Toelichting

In onderstaande tabel is de programmabegroting opgenomen.

Sommige budgetten lopen over schooljaren, deze zijn teruggerekend naar kalenderjaren (bijvoorbeeld VSV). Budgetten voor meer jaren zijn naar jaren teruggerekend zonder rekening te houden met opstart en toenemende intensiteit van uitgave (bijvoorbeeld Plusvoorzieningen).

De dekking komt naast bovengenoemde bronnen uit de Doeluitkering Jeugd en (rijks)middelen voor het VSV-convenant. De middelen uit Doeluitkering Jeugd blijven, voor zover nu bekend, onverkort op hetzelfde niveau gehandhaafd. Het convenant VSV met het rijk loopt tot 2012. Op rijksniveau zijn de middelen VSV-convenant structureel gemaakt (ca. 2 miljoen per jaar). Het rijk heeft aangegeven dat zij de bijdrage in het licht van een nieuw convenant afhankelijk wil maken van de geboekte resultaten op VSV. Dit geldt ook voor de Plusvoorzieningen. Deze middelen betreffen deels Rotterdamse en deels regionale middelen. De regionale middelen staan ook in de begroting; de exacte verdeling tussen regio en stedelijk is ook vanwege inzet op scholen moeilijk te duiden.

Actielijnen		2011	2012	2013	2014
Doelstellingen: Op school houden					
1. Stimuleren juiste loopbaan- en beroepskeuze		2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
2. Organiseren noodzakelijke hulp voor leerling	ad 1)	15.300.000	13.300.000	8.300.000	8.300.000
3. Versterken in- en doorstroom naar het mbo		500.000	500.000	500.000	500.000
4. Vakonderwijs voor jongeren die een vak willen leren		pm scholen	pm scholen	pm scholen	pm scholen
5. Werkschool		50.000	pm scholen	pm scholen	pm scholen
6. Verzuim		8.400.000	8.100.000	8.100.000	8.100.000
Doelstelling: Terugleiden naar school					
1. Uitvallers in beeld en aanspreken		1.200.000	1.350.000	1.350.000	1.350.000
2. Flexibele instroommomenten in het mbo		1.500.000	1.640.000	850.000	850.000
3. Wijk scholen	ad 2)	4.800.000	5.800.000	6.300.000	6.900.000
4. De Nieuwe Kans	ad 3)	650.000	1.150.000	0	0
Monitoring		50.000	50.000	50.000	50.000
		34.950.000	34.440.000	28.000.000	28.600.000

Ad 1) De actielijn 'Organiseren noodzakelijk hulp voor leerling' wordt uit de volgende middelen gedekt:

		2011	2012	2013	2014
Participatiebudget: Risicoleerlingen op het mbo ^a		7 miljoen	5 miljoen	-	-
Woonfoyers ^b		0,3 miljoen	0,3 miljoen	0,3 miljoen	0,3 miljoen
Schoolmaatschappelijkwerk ROC		0,8 miljoen	0,8 miljoen	0,8 miljoen	0,8 miljoen
Schoolmaatschappelijkwerk VO ^c		1 miljoen	1 miljoen	1 miljoen	1 miljoen
Plusvoorzieningen ^d		3,7 miljoen	3,7 miljoen	3,7 miljoen	3,7 miljoen

- ^a De middelen voor Risicoleerlingen op het mbo komen uit het Participatiefonds. De middelen worden afgebouwd naar nul. In het bestuursakkoord is een post 'Zorg in natura' opgenomen, omdat in deze collegeperiode de omslag wordt gemaakt van een financiële bijdrage vanuit het participatiefonds naar zorg in natura. De gemeente, de Coöperatie Rotterdams Offensief en de zorgverzekeraar Agis/Achmea organiseren samen het zorgaanbod voor de groep kwetsbare jongeren op het mbo. De inkoop wordt daarmee zowel voor het programma's Aanval op Uitval als het programma Kwetsbare Personen georganiseerd door de GGD.
- ^b De middelen voor woonfoyers betreffen voor deze collegeperiode structurele middelen.
- ^c De middelen Schoolmaatschappelijk Werk VO vallen onder de beleidsregel van het Rotterdams Onderwijs Beleid deel 1.
- ^d De plusgeldten worden structureel de inzet van middelen hangt mede af van het succes aan de bijdrage van terugdringen van VSV. Dit betreft het Rotterdamse aandeel op jaarbasis op basis van de nu goedgekeurde projecten.

Ad 2) De actielijn 'Wijkscholen' wordt uit de volgende middelen gedekt:

		2011	2012	2013	2014
Wijkscholen (Rijk) ^e		2,8 miljoen (200 plekken)	2,8 miljoen (200 plekken) extra vraag: 2,0 miljoen (150 plekken)	2,8 miljoen (200 plekken) extra vraag: 2,0 miljoen (150 plekken)	2,8 miljoen (200 plekken) extra vraag: 2,0 miljoen (150 plekken)
Wijkscholen (gemeente, o.a. Participatiebudget) ^f		2,0 miljoen (150 plekken)	2,0 miljoen (150 plekken) extra vraag: 2,5 miljoen (200 plekken)	2,0 miljoen (150 plekken) extra vraag: 2,5 miljoen (200 plekken)	2,0 miljoen (150 plekken) extra vraag: 2,5 miljoen (200 plekken)

- ^e De berekening is op basis van 2 wijkscholen (200 plekken) structureel gefinancierd door het rijk. Vanaf 2012 wil Rotterdam geleidelijk doorgroeien naar 7 wijkscholen (700 plekken) op basis van een 50-50-financiering door het rijk en de gemeente. Aan het rijk zullen dan ook nog 150 plekken extra worden gevraagd.
- ^f Voor de gemeente geldt dat de 150 plekken zoals in 2011 worden gefinancierd ook vanaf 2012 gefinancierd dienen te worden. De extra vraag voor de gemeente komt neer op 200 plekken. De financiering vanuit het Participatiebudget is afhankelijk van gemeentelijke besluitvorming.

Ad 3) De actielijn 'Nieuwe Kans' wordt gedekt vanuit rijksmiddelen. Voor 2012 zijn deze middelen reeds toegezegd door het rijk. Voor 2011 zijn nog geen middelen beschikbaar gesteld. Met het rijk worden gesprekken gevoerd om de middelen 2012 te mogen inzetten t.b.v. de dekking van 2011.

Bijlage 1

Aantal VSV'ers schooljaren 2005-2006 tot en met 2009-2010

Vergelijking van de VSV-cijfers tussen:

- Rotterdam
- Regio Rijnmond
- Landelijk

Het totale aantal leerlingen betreft voortgezet onderwijs en mbo leerlingen

Rotterdam					
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 ⁷
Totaal aantal leerlingen vo en mbo	45.318	44.442	44.227	43.467	43.368
VSV'ers	3.183	3.287	2.946	2.734	2.483
% VSV	7,0 %	7,4 %	6,7 %	6,3 %	5,7 %

Regio Rijnmond					
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Totaal aantal leerlingen vo en mbo	96.478	96.922	96.101	95.046	95.152
VSV'ers	5.575	5.586	5.141	4.609	4.294
% VSV	5,8%	5,8%	5,3%	4,8%	4,5%

Landelijke cijfers					
	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Totaal aantal leerlingen vo en mbo	1.306.767	1.319.200	1.316.561	1.311.719	1.314.725
VSV'ers	52.681	50.869	46.751	41.785	39.557
% VSV	4,0%	3,9%	3,6%	3,2%	3,0%

Bron: <http://www.Vsvverkenner.nl>

Bijlage 2

Relatie met gemeentelijke programma's

Dit programma kent relaties of verbanden met tenminste de volgende beleidsprogramma's van de gemeente Rotterdam:

- Het programma 'Beter Presteren' is het zusterprogramma van dit programma Aanval op Uitval in Rotterdam. Beide programma's samen vormen het Rotterdams Onderwijsbeleid 2010-2014. Beter Presteren heeft tot doel het verhogen van de onderwijsprestaties.
- Het programma 'Ieder kind wint' moet ertoe leiden dat de preventie wordt versterkt, risico's en problemen bij (jonge) kinderen eerder en beter worden gesignaleerd en steeds tijdig de juiste interventies en zorg worden geboden.
- Het programma Kwetsbare Personen kent deels dezelfde doelgroep als dit programma, te weten: kwetsbare jongeren op het mbo. De multi-leefgebied benadering van het Programma Kwetsbare Personen Rotterdam levert minder schooluitval van kwetsbare jongeren op (doel van het programma Aanval op Uitval). Tegelijk verkleint het verminderen van vroegtijdig schoolverlaten de instroom aan kwetsbare personen.
- Het programma arbeidsmarktontwikkeling zet onder meer in op het verhogen van het opleidingsniveau. Dit programma draagt hieraan bij door jongeren te stimuleren in ieder geval een startkwalificatie te halen. Daarnaast werken beide programma's aan het optimaliseren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Rotterdam

Oplage: 500 stuks

Druk: Printproducties

Ontwerp: Front-taal

Fotografie: Alice Kalis (Kalis&Co) en Tom Pilzecker

Voor meer informatie, zie www.rotterdamsonderwijsbeleid.nl

Juni 2011

[illegible]